

RAPPORTAGE

Inwonersonderzoek 2023

Programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg
(WRL)

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Methode, onderzoeksdoel en - doelgroep	3
1.3 Doel van dit rapport en leeswijzer	4
2 Resultaten onderzoek	5
2.1 Achtergrondinformatie respondenten	5
2.2 Waterbewustzijn en risicobeleving	5
2.3 Zelf- en samenredzaamheid	6
2.3.1 Voorbereiding en voorzorgsmaatregelen	6
2.3.2 Verantwoordelijkheden individu en overheid	7
2.4 Informatiebehoefte	8
2.4.1 Eerst geraadpleegde media	8
2.4.2 Inhoud en verspreiding van informatie	9
3 Conclusies en aanbevelingen	10

1 | Inleiding

1.1 Aanleiding

Als onderdeel van het Programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL) focust de pijler 'Klimaatbewustzijn en Zelfredzaamheid' zich op het verhogen van het klimaatbewustzijn en de zelfredzaamheid van de inwoners van Limburg. Als uitgangspunt en invulling van deze pijler heeft WRL de wens uitgesproken om een onderzoek onder de Limburgse inwoners uit te voeren. Onderzoeksbureau Enneüs is gevraagd om een voorstel te doen voor dit onderzoek.

Het doel van het onderzoek is meerledig. Allereerst dient het onderzoek om inzicht te geven in de mate waarin inwoners zich bewust zijn van het klimaat en de risico's die het klimaat met zich meebrengt in hun (directe) woon- en leefomgeving. Daarnaast wordt er onderzocht in welke mate inwoners zelf- en samenredzaam zijn (in het geval van een noodsituatie door extreme wateroverlast) en in hoeverre zij weten hoe zij hierop voorbereidingen kunnen, treffen, hebben getroffen of bereid zijn te treffen. Tot slot dient het onderzoek aan te tonen via welke verschillende communicatiekanalen inwoners bereikbaar zijn en welke informatiebehoefte zij hebben qua (inhoudelijke) communicatieboodschappen.

Tezamen dienen deze inzichten tot doel om tot concrete handvatten te komen voor de optimalisatie van op te stellen (communicatie-)beleid, bijvoorbeeld ten behoeve van een campagne.

1.2 Methode, onderzoeksdoel en - doelgroep

De onderzoeksdoelgroep betreft inwoners van de provincie Limburg, die al dan niet te maken hebben gehad met de watercrisis van juli 2021. De vragenlijst die ten grondslag aan dit onderzoek ligt is kwantitatief georiënteerd. De uitvraag heeft volledig online plaatsgevonden. De vragenlijst is op twee manieren verspreid:

- **Inwonerspanel**
We hebben de doelgroep via een landelijk inwonerspanel uitgenodigd om een online vragenlijst in te vullen. Deelnemers ontvingen een kleine vergoeding voor een volledig ingevulde vragenlijst. Alle deelnemers moesten 18 jaar of ouder en woonachtig in Limburg zijn. In totaal heeft dit geleid tot *800 volledig ingevulde vragenlijsten*.
- **Algemene link**
Inwoners van Limburg die geen deel uitmaken van het inwonerspanel konden vrijblijvend via een algemene link aan het onderzoek deelnemen. Deelname was op geheel vrijwillige basis. Voor deelname is geen vergoeding uitgereikt. Voor het onderzoek is een speciale link aangemaakt (www.onderzoek-wateroverlast-limburg.nl) die is verspreid door WRL. Deze link is vervolgens online gedeeld door meerdere derden, waaronder nieuwsoutlets en gemeenten. Uiteindelijk heeft dit geleid tot *451 volledig ingevulde vragenlijsten*.

Bij beide dataverzamelingen is aangegeven dat deelname geheel anoniem is. Enneüs heeft zorg gedragen voor het opschonen van alle open antwoorden, zodat herleidbaarheid vanwege, bijvoorbeeld, het vermelden van gevoelige data zoals persoonsgegevens niet mogelijk was. Omdat de vragenlijst van de algemene link vrij toegankelijk was, is het in theorie mogelijk dat panelleden ook de algemene vragenlijst hebben ingevuld, of dat inwoners meerdere malen de algemene vragenlijst hebben ingevuld.

Onderzoeksresultaten van vragenlijstonderzoek wijken altijd in enige mate af van de werkelijkheid omdat het niet mogelijk is om de gehele populatie, in dit geval alle inwoners van de provincie Limburg, deel te laten nemen. Deze afwijking heet onnauwkeurigheid. Op basis van statistiek is het mogelijk om een schatting te maken van deze onnauwkeurigheid door twee maten gebruiken: de nauwkeurigheidsmarge en het betrouwbaarheidsinterval. De nauwkeurigheidsmarge is een percentage dat aangeeft in hoeverre de resultaten uit dit onderzoek afwijken van de mening van de totale populatie.

De totale omvang van de onderzoekspopulatie, namelijk alle inwoners van de provincie Limburg, is 1.118.302 inwoners¹. Wanneer een onderzoekspopulatie uit meer dan 20.000 personen bestaat, wijzigt een gewenste steekproefgrootte en de bijbehorende foutenmarge nauwelijks.

Op basis van de bovenstaande parameters en de respons op dit onderzoek zijn de nauwkeurigheidsmarges voor de algemene en de panelvragenlijst respectievelijk 4,61% en 3,46%. Om heel nauwkeurig uitspraken te kunnen doen ligt de nauwkeurigheidsmarge idealiter onder de 5%. Het betrouwbaarheidsniveau geeft aan hoe vaak de resultaten hetzelfde zouden zijn met een andere groep respondenten uit dezelfde onderzoekspopulatie. Het betrouwbaarheidsniveau is vooraf vastgezet op 95%. Dat betekent dat met 95% zekerheid de meningen van de onderzoekspopulaties van de algemene en panelvragenlijst maximaal 4,61% en 3,46% onder of boven de uitkomst van dit onderzoek liggen. Als voorbeeld: als 50% van de respondenten uit de steekproef het helemaal eens is met een stelling, dan zal dit in de populatie van de algemene vragenlijst, met 95% zekerheid, tussen de 45,4% en 54,6% zijn. Voor de panelvragenlijst geldt voor dit voorbeeld dat dit tussen de 46,5% en de 53,5% zal liggen.

1.3 Doel van dit rapport en leeswijzer

Het voorliggende rapport geeft in samengevatte vorm de meest opvallende onderzoeksresultaten weer. Er wordt geprobeerd om de onderzoeksvragen zo duidelijk mogelijk te beantwoorden aan de hand van alle verzamelde data. De hoofdstukken volgen de volgorde van de vragenlijst. Waar onderscheid duidelijk zichtbaar is, worden verschillen tussen data verzameld via het inwonerspanel en data verzameld via de openbare link expliciet besproken. Vragen in de vragenlijst waren niet verplicht om in te vullen. Hierdoor is variatie in het aantal respondenten per vraag mogelijk. Percentages tellen mogelijk niet overal op tot 100% omdat deze afgerond op hele decimalen worden weergegeven.

Dit managementrapport zet de meest relevante zaken uiteen en bevat dus niet alle detailinformatie die met dit onderzoek is opgehaald. Voor alle kwantitatieve onderzoeksresultaten verwijzen we graag naar het separaat opgeleverde online rapport waartoe de werkgroep toegang heeft.

In hoofdstuk 2 worden de voornaamste onderzoeksresultaten uiteen gezet. In hoofdstuk 3 volgen de voornaamste conclusies en enkele aanbevelingen.

¹ CBS, peildatum 1 januari 2022

2 | Resultaten onderzoek

2.1 Achtergrondinformatie respondenten

In de algemene- en panelvragenlijst geven respectievelijk 56% en 47% aan man te zijn. Respondenten van de algemene vragenlijst zijn iets ouder (8% 18-34-jarigen en 37% 65+'ers) dan respondenten van de panelvragenlijst (18% 18-34-jarigen en 22% 65+'ers). Het aandeel 35- tot 64-jarigen is in beide vragenlijsten verder nagenoeg gelijk over beide vragenlijsten. Respondenten die de vragenlijst via de algemene link hebben ingevuld zijn hoger opgeleid dan respondenten die de panelvragenlijst hebben ingevuld: twee derde van de respondenten van de algemene vragenlijst (68%) gaf aan een HBO of WO-opleiding te hebben gevolgd versus een derde van de respondenten van de panelvragenlijst (35%).

In beide vragenlijsten zijn respondenten uit elke Limburgse gemeente vertegenwoordigd. Een ruime meerderheid van deze respondenten (80%) woont al 10 jaar of langer in de gemeente waar zij op dit moment wonen (algemeen: 79%, panel: 82%).

Verder hebben respondenten van de algemene vragenlijst vaker direct te maken gehad met de watercrisis van juli 2021: iets minder dan een derde (29%; n=128) gaf aan zelf direct (water)schade te hebben geleden, versus een klein deel (6%, n=49) van de panelvragenlijst. Ongeveer een derde van de respondenten gaven aan dat zij indirect met de watercrisis van juli 2021 te maken te hebben gehad doordat mensen in hun omgeving (water)schade hebben geleden (algemeen: 31%, n=264; panel: 33%, n=139). De overige respondenten (algemeen: 40%, n=478; panel: 60%, n=178) gaven aan dat zij of mensen in hun omgeving geen (water)schade hebben geleden tijdens de watercrisis van juli 2021.

2.2 Waterbewustzijn en risicobeleving

Bij ongeveer de helft van de respondenten lijkt waterbewustzijn tot op zekere hoogte aanwezig te zijn. Wel is er een duidelijk verschil merkbaar tussen de respondenten van beide vragenlijsten: over het algemeen lijken respondenten die de algemene vragenlijst hebben ingevuld een groter waterbewustzijn en een grotere risicobeleving te hebben dan respondenten die de panelvragenlijst hebben ingevuld. Allereerst komt dit sterk naar voren bij de vraag over de mate waarin extreme wateroverlast de inwoner bezig houdt, hierin geeft 77% van de respondenten van de algemene vragenlijst aan enigszins of veel bezig te zijn met extreme wateroverlast, ten opzichte van 51% van de respondenten van de panelvragenlijst. Verder denkt 44% van de respondenten van de algemene vragenlijst dat de kans (heel) groot is dat zij in hun directe leefomgeving met extreme wateroverlast te maken krijgen. Slechts 17% van de respondenten van de panelvragenlijst geeft aan deze kans (heel) groot te achten. De kans op noodsituaties door extreme wateroverlast in de directe omgeving wordt ook lager ingeschat door respondenten die niet te maken hebben gehad met extreme wateroverlast (algemeen: 18%, panel: 8%) dan respondenten die hier indirect (algemeen: 48%, panel: 29%) of direct mee te maken hebben gehad (algemeen: 74%, panel: 43%). Deze percentages kunnen niet worden vergeleken met de daadwerkelijke risico's omdat er, in het kader van anonimiteit en herleidbaarheid, geen exacte locaties van de huizen van respondenten zijn uitgevraagd.

Aan respondenten is verder nog gevraagd om aan te geven hoe angstig zij zijn voor de gevolgen van extreme wateroverlast, namelijk verdrinking, immateriële schade, materiële schade, financiële gevolgen, stress, evacuaties en onzekerheid over toekomstig onderkomen. Gemiddeld gaf 42% van de respondenten van de algemene vragenlijst en 28% van de respondenten van de panelvragenlijst aan hier enigszins of zeer angstig voor te zijn. Respondenten waren het meest angstig voor financiële (algemeen: 65% was enigszins/zeer angstig, panel:

44% was enigszins/zeer angstig) en materiële (algemeen: 64% was enigszins/zeer angstig, panel: 42% was enigszins/zeer angstig) schade als gevolg van extreme wateroverlast.

Respondenten die niet te maken hebben gehad met extreme wateroverlast geven in beide vragenlijsten aan 15-31% minder angstig te zijn voor financiële of (in)materiële schade als gevolg van extreme wateroverlast dan respondenten die hier (in)direct mee te maken hebben gehad.

2.3 Zelf- en samenredzaamheid

2.3.1 Voorbereiding en voorzorgsmaatregelen

Over het algemeen lijken respondenten zich onvoldoende te hebben voorbereid op noodsituaties door extreme wateroverlast. Respondenten van de algemene vragenlijst geven wel aan beter voorbereid te zijn op noodsituaties door extreme wateroverlast dan respondenten van de panelvragenlijst. Meer dan twee derde van de respondenten van de algemene vragenlijst gaven aan zich niet te hebben voorbereid op een noodsituatie door extreme wateroverlast (68%). Bij de panelvragenlijst was dit zelfs 86%. Dit valt deels te nuanceren doordat veel respondenten aangaven op hoogte of niet in de buurt van water te wonen. Deze claims konden niet worden gecontroleerd omdat informatie over de exacte woonplaats van de respondenten in het kader van anonimiteit en herleidbaarheid niet zijn uitgevraagd. Ook respondenten die in het verleden direct te maken hebben gehad met extreme wateroverlast zijn niet altijd goed voorbereid: twee derde van de respondenten van de panelvragenlijst (65%) en ruim vier op de tien respondenten van de algemene vragenlijst (43%) hebben zich niet voorbereid op een noodsituatie door extreme wateroverlast.

In beide vragenlijsten hebben respondenten aangegeven zich niet te hebben voorbereid op een noodsituatie door extreme wateroverlast omdat zij niet weten hoe zij zich moeten voorbereiden (algemeen: 28%, panel: 11%). Verder bestaat er onder de groep respondenten die zich niet hebben voorbereid een duidelijke behoefte aan meer informatie over hoe zij zich kunnen voorbereiden. Een ruime meerderheid van de respondenten van de algemene vragenlijst (89%) en bijna twee derde van de respondenten van de panelvragenlijst (62%) geven aan informatie te willen krijgen over hoe zij zich kunnen voorbereiden op een noodsituatie door extreme wateroverlast. Beide resultaten gelden ook voor respondenten die in het verleden direct te maken hebben gehad met extreme wateroverlast: ongeveer de helft van deze respondenten geven in beide vragen aan dat zij niet weten hoe zij zich moeten voorbereiden (algemeen: 51%, panel: 45%) en dat zij hier wel graag informatie over zouden willen (algemeen: 89%, panel: 71%). De meeste respondenten die in het verleden niet (in)direct te maken hebben gehad met extreme wateroverlast hebben zich ook niet voorbereid op noodsituaties door extreme wateroverlast (algemeen: 85%, panel: 91%). Hierbij dient tevens te worden opgemerkt dat een aanzienlijk deel van deze respondenten aangeeft niet in de buurt van water te wonen (algemeen: 26%, panel: 49%) of aangeeft in een huis te wonen dat hoger ligt dan waar water kan komen (algemeen: 46%, panel: 39%).

Respondenten die zich naar eigen zeggen wel hebben voorbereid op een noodsituatie door extreme wateroverlast zijn gevraagd naar hoe zij zich hebben voorbereid. Uit beide vragenlijsten kwam een vergelijkbaar beeld naar voren, namelijk dat respondenten tijdelijke en permanente maatregelen hebben getroffen (bijv. het plaatsen van waterkerende schotten en afvoerpompen, of het aanschaffen van zandzakken) en noodvoorraden hebben aangeschaft (bestaande uit, onder andere, eten, drinken, batterijen en kleren).

Verder is respondenten nog gevraagd welke twee handelingen zij als eerste zouden uitvoeren wanneer zich een noodsituatie door extreme wateroverlast voordoet. Een top drie voor beide handelingen, uiteengezet naar vragenlijst, is in de tabel hieronder weergegeven.

	Algemeen	Panel
Eerste handeling	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zandzakken plaatsen (15%) 2. Belangrijke spullen hoog zetten (13%), afwatering verbeteren/barricaderen (13%) 3. Familie in veiligheid brengen (11%) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Familie, vrienden en dieren veilig stellen (18%) 2. Zandzakken plaatsen (14%) 3. Belangrijke spullen hoog zetten (8%) en een hoge plek opzoeken (8%)
Tweede handeling	<ol style="list-style-type: none"> 1. Belangrijke spullen hoog zetten (17%) en evacueren (17%) 2. Afwatering verbeteren/barricaderen (12%) 3. Belangrijke spullen veiligstellen (10%) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Belangrijke spullen veiligstellen (13%) 2. Familie, vrienden en dieren veilig stellen (11%), hulp aanbieden (11%), een veilige plek opzoeken (11%) en spullen hoog zetten (11%)

	3. Een hoge plek opzoeken (7%)
--	--------------------------------

Voorbeelden van overige antwoorden die respondenten van beide vragenlijsten gaven zijn 'nieuwsberichten volgen', 'dieren in veiligheid brengen' en 'eten en drinken veilig stellen'. In de algemene vragenlijst werd voor beide handelingen door 5% ook aangemerkt dat zij eerst elektriciteit, water en gas zouden afsluiten. Dit antwoord kwam in de antwoorden van de panelvragenlijst niet voor.

Respondenten is ook gevraagd om in te schatten wat het effect van vier voorzorgsmaatregelen zou zijn tegen de gevolgen van extreme wateroverlast, namelijk het aanleggen van een drainage in de tuin of kelder, het afkoppelen van de regenwaterafvoer, het plaatsen van waterkerende schotten en het plaatsen van zandzakken. Volgens respondenten zouden de meest effectieve maatregelen het plaatsen van waterkerende schotten (algemeen: 55% gaf aan dat dit een (heel) groot effect had, panel: 45% gaf aan dat dit een (heel) groot effect had) en het plaatsen van zandzakken zijn. Het plaatsen van een drainage in de tuin/kelder en het afkoppelen van de regenwaterafvoer leek de respondenten minder effectief: ongeveer 1 op de 5 van de respondenten van de beide vragenlijsten gaven aan dat deze maatregelen een (heel) groot effect hebben (algemeen: resp. 17% en 24%, panel: resp 23% en 19%). Verder lijken veel respondenten niet te weten hoe men de voorzorgsmaatregelen zou moeten treffen: voor het aanleggen van een drainage in de tuin/kelder en het plaatsen van waterkerende schotten wist bijvoorbeeld meer dan de helft (minimaal 54%) van de respondenten van beide vragenlijsten niet hoe zij te werk zouden moeten gaan. Deze resultaten schetsten een vergelijkbaar beeld onder respondenten die wel/geen (in)directe ervaring met extreme wateroverlast hebben gehad.

2.3.2 Verantwoordelijkheden individu en overheid

In deze sectie is de respondenten gevraagd naar hun perceptie van hun eigen verantwoordelijkheden bij (de voorbereiding op) een noodsituatie en/of de gevolgen van door extreme wateroverlast en de rol van de overheid hierin. De antwoorden van beide vragenlijsten duiden op veel overeenkomsten tussen beide groepen respondenten. Zo geeft ongeveer de helft van de respondenten aan het (geheel) met de stellingen eens te zijn dat zij een eigen verantwoordelijkheid hebben om zich voor te bereiden op de gevolgen van extreme wateroverlast (algemeen: 58%, panel 48%) en dat de overheid van hen kan verwachten dat zij zich tenminste één dag kunnen redden (algemeen: 59%, panel: 50%). Ongeveer een kwart tot een derde van de respondenten is het (geheel) eens met de stelling dat zij voldoende op extreme wateroverlast voorbereid zijn (algemeen: 32%, panel: 24%).

Een ruime meerderheid van de respondenten van beide vragenlijsten geven aan zich verantwoordelijk te voelen om tijdens een noodsituatie door extreme wateroverlast voor kwetsbare mensen in de directe leefomgeving te zorgen (algemeen: 82%, panel: 69%). Minder respondenten geven aan te weten hoe zij deze hulp moeten verlenen aan kwetsbare mensen: iets meer dan een derde van de respondenten van de algemene vragenlijst (36%) en panelvragenlijst (37%) geven aan te weten hoe zij hulp aan kwetsbare mensen kunnen verlenen tijdens een noodsituatie door extreme wateroverlast.

Een aanzienlijk deel van de respondenten van beide vragenlijsten hebben (enigszins) weinig vertrouwen in overheidshandelen en informatievoorziening vanuit de overheid bij een noodsituatie door extreme wateroverlast. Respondenten van de algemene vragenlijst zijn ten aanzien van deze onderwerpen veelal negatiever dan respondenten van de panelvragenlijst. Zo is bijna de helft (48%) van de respondenten van de algemene vragenlijst het (geheel) oneens met de stelling dat zij vertrouwen hebben dat de overheid hen voldoende beschermd in het geval van een noodsituatie door extreme wateroverlast tegenover een kwart (24%) van de respondenten van de panelvragenlijst. Verder is twee derde (65%) van de respondenten van de algemene vragenlijst het (geheel) oneens met de stelling dat de overheid duidelijk is over wat ze wel en niet kan bij een noodsituatie door extreme wateroverlast en wat ze daarbij van inwoners verwacht, ten opzichte van een derde (33%) van de respondenten van de panelvragenlijst. Respondenten van de algemene vragenlijst antwoordden ook negatiever op stellingen over de verwachtingen ten aanzien van de informatievoorziening vanuit de overheid

voor en tijdens extreme wateroverlast dan respondenten van de panelvragenlijst: ongeveer de helft van de respondenten van de algemene vragenlijst (45%-54%) antwoordde (zeer) negatief op stellingen over de tijdigheid en volledigheid van de informatievoorziening tijdens en voorgaand aan noodsituaties door extreme wateroverlast vanuit de overheid, ten opzichte van minder dan een kwart van de respondenten van de panelvragenlijst (16%-26%). Een kanttekening bij deze percentages is dat in beide vragenlijsten een redelijk deel van de respondenten heeft aangegeven een neutrale mening te hebben ten aanzien van de stellingen. Dit aandeel varieerde tussen de 23%-30% voor de algemene vragenlijst en tussen de 44%-48% voor de panelvragenlijst. Mogelijk wijst dit op een gebrek aan verwachtingen ten aanzien van overheidshandelen bij noodsituaties door extreme wateroverlast.

Respondenten die in het verleden zelf direct schade hebben geleden door extreme wateroverlast zijn beduidend negatiever over overheidshandelen en informatievoorziening vanuit de overheid tijdens noodsituaties door extreme wateroverlast dan respondenten die geen schade of indirect schade hebben geleden door extreme wateroverlast. Zo is het aandeel respondenten dat negatief reageerde op stellingen over de mate waarin de overheid duidelijk is wat ze wel/niet kan, tijdig en volledig informeert tijdens een noodsituatie, voldoende op voorhand informeert en mensen voldoende beschermt tijdens een noodsituatie 12-39% groter onder respondenten die directe schade hebben geleden door waterschade dan bij de andere respondenten. Dit beeld is sterker onder respondenten uit de algemene vragenlijst dan onder respondenten uit de panelvragenlijst: het aandeel respondenten uit de algemene vragenlijst dat zich negatief uitliet is op de genoemde vragen 27-43 procentpunt hoger dan respondenten uit de panelvragenlijst.

2.4 Informatiebehoefte

2.4.1 Eerst geraadpleegde media

Ongeveer een derde van de respondenten van beide vragenlijsten (algemeen: 31%, panel: 30%) geeft aan niet te weten waar ze informatie over voorzorgsmaatregelen voor noodsituaties door extreme wateroverlast kunnen vinden. Overige respondenten geven aan dat zij een deel of alle noodzakelijke informatie weten te vinden.

Respondenten is vervolgens gevraagd welk type media zij als eerste tijdens of na een noodsituatie door extreme wateroverlast zouden raadplegen en welke mediakanalen zij dan zouden raadplegen. 1Limburg wordt altijd als eerste mediakanaal wordt geraadpleegd door alle respondenten die als eerste een regionaal mediakanaal zouden raadplegen. Voor landelijke mediakanalen geldt dat dit vaak websites van de overheid of de NOS zijn. Zie hieronder voor een schematische opsomming van de drie meest gegeven antwoorden en de daarbij horende mediakanalen. De mediakanalen staan in volgorde van meest genoemd naar minst genoemd. Er zijn geen aantallen of percentages bij gegeven omdat antwoorden vaak meerdere mediakanalen noemden. Antwoorden die gegroepeerd zijn onder 'anders' zijn kwamen slechts een paar keer voor. Onbruikbare antwoorden² zijn niet weergegeven.

	Algemeen	Panel
Mediatype en -kanalen	App/website (38%): 1. Overheid (gemeente, waterschap, provincie, Rijkswaterstaat) 2. 1Limburg 3. Anders (bijv. nu.nl, NOS)	Regionale televisie (38%): 1. 1Limburg 2. Anders (bijv. Omroep Venlo, RTV Maastricht)
	Regionale televisie (23%): 1. 1Limburg 2. Anders (bijv. RTV Roerdalen, Roerstreek OR6)	App/website (20%): 1. Overheid (gemeente, provincie, 'Rijksoverheid', Rijkswaterstaat) 2. Nieuwsoutlets (bijv. nu.nl, NOS, RTL, 'nieuws', 'nieuwswebsites') 3. Google

² Onder onbruikbare antwoorden worden antwoorden verstaan die geen antwoord geven op de vraag (bijv. 'geen idee').

	Regionale radio (20%), namelijk: <ol style="list-style-type: none"> 1. Limburg 2. Anders 	Landelijke televisie (17%): <ol style="list-style-type: none"> 1. NOS 2. NPO/NPO1 3. RTL
--	--	---

Data van respondenten die wel of geen (in)directe schade hebben geleden door extreme wateroverlast hadden op deze onderwerpen geen noemenswaardige verschillen met de bovengenoemde resultaten.

2.4.2 Inhoud en verspreiding van informatie

Respondenten blijken ten aanzien van noodsituaties door extreme wateroverlast een grote informatiebehoefte te hebben. In beide vragenlijsten gaven bijna alle respondenten (algemeen: 93%, panel: 89%) aan dat zij meer informatie van hulpverleningsdiensten en de overheid willen hebben over hoe zij zich kunnen voorbereiden op noodsituaties door extreme wateroverlast. Voorbeelden van aangevinkte antwoordopties zijn: advies over voorzorgsmaatregelen, advies over wat te doen bij uitval van nutsvoorzieningen, maar ook informatie dreigende extreme wateroverlast, noodpakketten, veiligheidsproducten en wat te doen bij evacuaties. Elke antwoordoptie werd door minimaal een derde (algemeen: 36%, panel: 33%) van de respondenten aangevinkt.

Verder is respondenten nog gevraagd waar zij nog meer informatie over zouden willen krijgen. Ook bij deze vraag gaven bijna alle respondenten (algemeen: 94%, panel: 85%) aan dat zij meer informatie wilden door één of meer antwoordopties aan te vinken. De antwoordopties varieerden van meer informatie over aanwezige risico's in de directe leefomgeving van respondenten, tot wat de overheid tijdens een noodsituatie doet en hoe men schadelijke gevolgen zoveel mogelijk kan beperken. Alle antwoordopties werden aangevinkt door minimaal een derde van de respondenten van de algemene vragenlijst (34%) en een kwart van de respondenten van de panelvragenlijst (24%). De meest aangevinkte antwoordopties voor de panelvragenlijst waren informatie over aanwezige risico's in de directe leefomgeving (61%), informatie over hoe men schadelijke gevolgen zoveel mogelijk kan beperken (58%) en informatie over wat de overheid doet tijdens een noodsituatie (52%). Voor de panelvragenlijst waren de vaakst aangevinkte antwoordopties als volgt: informatie over aanwezige risico's in de directe leefomgeving (48%), informatie over hoe men zich kan voorbereiden op een mogelijke noodsituatie (45%) en informatie over hoe men schadelijke gevolgen zoveel mogelijk kan beperken (43%).

Tot slot is geïnventariseerd op welke manier(en) respondenten de informatie binnen willen krijgen. Uit beide vragenlijsten kwam een dezelfde top drie in verschillende volgorde, namelijk: per e-mail (algemeen: 41%, panel: 43%), via een specifieke site die men zelf kan bezoeken (algemeen: 49%, panel: 37%) en via de gemeentelijke website (algemeen: 49%, panel: 31%). Naast de genoemde top drie zijn veel bijna alle andere kanalen in beide vragenlijsten ook door veel (9%-31%) respondenten aangevinkt, namelijk: post, de gemeentepagina in lokale kranten, een app voor tablet/mobiel, een televisie- of radioprogramma, sites van overheden/hulpdiensten, sociale media of het gemeentehuis in eigen gemeente.

In dit onderdeel van de vragenlijst werden weinig inhoudelijke verschillen gevonden tussen de antwoorden van respondenten die wel of geen (in)directe schade hebben geleden door extreme wateroverlast.

3 | Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de gestelde onderzoeksvragen en de verzamelde data komen we in dit hoofdstuk tot een viertal conclusies. Per conclusie worden bijbehorende aanbevelingen voor de toekomst vermeld.

Conclusie 1 – Niet alle inwoners lijken zich voldoende bewust te zijn van het risico op een noodsituatie door extreme wateroverlast

Het aandeel respondenten dat de kans (heel) groot inschat dat zij in hun directe leefomgeving te maken krijgen met extreme wateroverlast varieert tussen een vijfde (17%; panel) en iets minder dan de helft (44%; algemeen) van de respondenten. Vooral respondenten die in het verleden niet met een noodsituatie door extreme wateroverlast te maken hebben gehad is dit bewustzijn er laag: het aandeel respondenten dat het risico op een noodsituatie op extreme wateroverlast (heel) groot inschat varieert van een vijfde (18%; algemeen) tot een tiende (8%; panel). Een belangrijke nuance is dat niet alle respondenten in de buurt van water of op een hooggelegen plek wonen.

→ Het is van belang dat WRL het waterbewustzijn onder inwoners van Limburg probeert te vergroten. Meer specifiek zou dit beleid zich moeten focussen op locaties die in juli 2021 niet door de extreme wateroverlast getroffen zijn, maar wel risico lopen op extreme wateroverlast. Daarnaast kan aandacht worden besteed aan welke locaties risico lopen op (extreme) wateroverlast. Het is mogelijk dat inwoners zich niet volledig bewust zijn van water in hun directe leefomgeving dat het risico heeft om te overstromen. Beleid om dit bewustzijn te vergroten kan in eerste instantie het organiseren van een bewustwordingscampagne inhouden. Een dergelijke campagne kan zich richten op de risico's van extreme wateroverlast, en kan daarmee bijdragen aan het algemene waterbewustzijn onder inwoners in Limburg. Daarnaast kan de campagne zich eventueel richten op risico's van extreme wateroverlast waar inwoners zich nog niet voldoende van bewust zijn. Hierbij kan worden gedacht aan, bijvoorbeeld, onzekerheid met betrekking tot toekomstig onderkomen of het risico op een evacuatie.

Conclusie 2 – Veel inwoners geven aan onvoldoende voorbereid te zijn op een mogelijke noodsituatie door extreme wateroverlast

Veel respondenten (algemeen: 68%, panel: 86%) geven aan zich niet goed voor te hebben bereid op noodsituaties door extreme wateroverlast, zelfs niet als zij in het verleden zelf direct schade hebben geleden door extreme wateroverlast. Dit zou kunnen komen doordat respondenten niet goed weten hoe zij zich op dergelijke noodsituaties moeten voorbereiden. Zo bleken respondenten niet goed te weten hoe effectief verschillende voorzorgsmaatregelen (bijv. het afkoppelen van de regenwaterafvoer of het plaatsen van waterkerende schotten) zijn en hoe zij deze voorzorgsmaatregelen kunnen treffen.

→ We bevelen WRL aan om voorbereiding op noodsituaties door extreme wateroverlast op te nemen in het communicatiebeleid. Het is belangrijk dat hierbij aan bod komt hoe effectief belangrijke voorzorgsmaatregelen zijn en hoe men deze voorzorgsmaatregelen thuis kan toepassen. Verder moet dit communicatiebeleid breed moeten worden uitgezet omdat het aandeel respondenten dat zich niet heeft voorbereid zo omvangrijk is.

Conclusie 3 – Veel inwoners zijn ontevreden over de duidelijkheid en de informatievoorziening vanuit de overheid tijdens en voorafgaand aan een noodsituatie door extreme wateroverlast

Uit de data blijkt dat respondenten vaak weinig vertrouwen hebben in de informatievoorziening vanuit de overheid. Zo schieten de tijdigheid en volledigheid van informatie vanuit de overheid tijdens een noodsituatie door extreme wateroverlast volgens respondenten tekort, alsook de informatievoorziening over risico's vóór een noodsituatie. Ook geven respondenten aan dat zij vinden dat de overheid onduidelijk is in wat zij wel of niet kan, en wat daarbij dan van inwoners wordt verwacht.

→ We bevelen WRL aan om in de communicatie richting inwoners voordat een noodsituatie door extreme wateroverlast zich voordoet voldoende aandacht te besteden aan welke concrete acties de overheid neemt tijdens noodsituaties door extreme wateroverlast en wat er van inwoners zelf wordt verwacht. Dit komt

wellicht het vertrouwen van inwoners in het handelen van de overheid ten goede. Daarnaast kan dit inwoners activeren om zelf voorbereidingen te treffen.

→ Het is van belang dat er een duidelijke communicatiestrategie is voor het geval dat er een noodsituatie door extreme wateroverlast plaatsvindt. Goede afstemming met betrokken partijen en zicht op hoe men inwoners het beste kan bereiken zou moeten kunnen voorkomen dat inwoners zich tijdens een noodsituatie door de overheid onvoldoende geïnformeerd voelen. Veel respondenten hebben aangegeven tijdens een noodsituatie door extreme wateroverlast eerst mediakanalen van de lokale, regionale of nationale overheid te raadplegen. Hierbij gaat het vooral om de radio en tv-kanalen van 1Limburg, de apps en websites van gemeenten, provincies en het Rijk en de NOS en NPO. Het is dus aan te bevelen om, naast 1Limburg als aangewezen mediakanaal bij noodsituaties, communicatiestrategieën af te stemmen met andere genoemde media.

Conclusie 4 – Er is een grote informatiebehoefte over risico's, voorbereiding, en schadebeperking voor en tijdens noodsituaties door extreme wateroverlast, en het is van belang dat deze informatie zo breed mogelijk wordt verspreid

Op vragen over wat men (van overheden en hulpdiensten) aan informatie nodig heeft om zich voor te bereiden op noodsituaties door extreme wateroverlast blijkt dat er een zeer grote informatiebehoefte bestaat. Deze behoefte strekt zich uit over veel onderwerpen. Verder geven respondenten aan dat zij deze informatie binnen willen krijgen via een grote verscheidenheid aan kanalen.

→ Omdat de informatiebehoefte veel verschillende onderwerpen omvat is het van belang dat dit in een omvangrijke campagne wordt geadresseerd. Het is aan te raden om bij de afbouw van een dergelijke campagne voor een medium te kiezen waarop inwoners op overzichtelijke wijze veel informatie tot zich kunnen nemen, bijvoorbeeld een website. Zo kan informatie gegroepeerd worden per onderwerp.

→ Respondenten hebben aangegeven via voorafgaand en tijdens noodsituaties door extreme wateroverlast veel verschillende communicatiekanalen informatie te willen krijgen. Daarom is het van belang dat er wordt nagedacht hoe alle inwoners bediend kunnen worden. We bevelen WRL aan om in ieder geval een campagne(-website) breed uit te dragen, bijvoorbeeld via nieuwsoutlets, gemeentelijke websites, en sociale media. Verder is het mogelijk dat hiermee vooralsnog niet de gehele doelgroep wordt bereikt. Inwoners die weinig gebruik maken van het internet, bijvoorbeeld ouderen, zullen waarschijnlijk meer gebaat zijn bij een meer 'analoge' aanpak. Hiervoor is aan te raden om te flyeren en informatiemomenten te houden op toegankelijke plaatsen.

Uw contactpersonen

Wiebe Dam – w.dam@enneus.nl

Hoofdkantoor Groningen

Sylviuslaan 5
9728 NS Groningen

Postbus 473
9700 AL Groningen

Kantoor Utrecht

Jaarbeursplein 6
3521 AL Utrecht

T. 050 – 711 52 55
info@enneus.nl
www.enneus.nl

